

ADVIES Nr. 2.169

Zitting van dinsdag 30 juni 2020

Koninklijk besluit tot uitvoering van de wet van 4 mei 2020 tot regeling van de opschorting van de procedure sociale verkiezingen van het jaar 2020 ingevolge de coronavirus COVID-19-pandemie

x x x

ADVIES Nr. 2.169

Onderwerp: Koninklijk besluit tot uitvoering van de wet van 4 mei 2020 tot regeling van de opschorting van de procedure sociale verkiezingen van het jaar 2020 ingevolge de coronavirus COVID-19-pandemie

Bij brief van 4 juni 2020 heeft mevrouw N. Muylle, minister van Werk, de Nationale Arbeidsraad om advies gevraagd met het oog op de voorbereiding van een koninklijk besluit dat uitvoering geeft aan artikel 6 van de wet van 4 mei 2020 tot regeling van de opschorting van de procedure sociale verkiezingen van het jaar 2020 ingevolge de coronavirus COVID-19-pandemie.

Volgens dat artikel 6 van de voornoemde wet van 4 mei 2020 wordt de socialeverkiezingsprocedure opgeschort tot op een nader te bepalen datum. Volgens datzelfde artikel worden de datum van de herneming van de verkiezingsprocedure, de datum van de sociale verkiezingen en de nadere regels voor de herneming van de procedure, bepaald bij koninklijk besluit, op advies van de Nationale Arbeidsraad.

Verder werd de Raad in kennis gesteld van praktische kwesties in verband met de vakbondsopleidingen inzake sociale verkiezingen en elektronisch stemmen.

Het onderzoek van die kwesties werd toevertrouwd aan de commissie Sociale Verkiezingen.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 30 juni 2020 het volgende eenparige advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

A. Draagwijdte van de adviesaanvraag

1. De Raad constateert dat mevrouw N. Muylle, minister van Werk, bij brief van 4 juni 2020 aangeeft dat ingevolge het advies nr. 2.160 van de Nationale Arbeidsraad van 24 maart 2020 waarin hij vraagt om de opschorting van de socialeverkiezingsprocedure 2020, de wet van 4 mei 2020 tot regeling van de opschorting van de procedure sociale verkiezingen van het jaar 2020 ingevolge de coronavirus COVID-19-pandemie, werd aangenomen. Bijgevolg stelt de minister vast dat in bijna 7 000 ondernemingen de reeds opgestarte socialeverkiezingsprocedure stilligt en dat ingevolge de coronacrisis de sociale verkiezingen niet kunnen plaatsvinden tijdens de oorspronkelijk bij wet bepaalde periode van 11 tot en met 24 mei 2020.

De minister wijst erop dat in artikel 6 van de voornoemde wet van 4 mei 2020 wordt bepaald dat de socialeverkiezingsprocedure wordt opgeschort tot op een nader te bepalen datum. Volgens datzelfde artikel worden de datum van de herneming van de verkiezingsprocedure, de datum van de sociale verkiezingen en de nadere regels voor de herneming van de procedure, bepaald bij koninklijk besluit, op advies van de Nationale Arbeidsraad.

De minister constateert dat de Raad in zijn voornoemde advies nr. 2.160 voorstelt “alvast uit te gaan van de periode van 16 tot 29 november 2020, onder voorbehoud van hoe de gezondheidstoestand omwille van het coronavirus evolueert” alsook dat in de bijlage bij dat advies diverse te behandelen technische en/of juridische punten zijn vevat.

Gezien die elementen vraagt de minister dat dossier zo snel mogelijk te behandelen zodat een advies wordt uitgebracht over de datum van de herneming van de verkiezingsprocedure, de datum van de sociale verkiezingen en de concrete regels voor de herneming van de procedure. De minister beklemtoont immers dat er tijd nodig is om het koninklijk besluit voor te bereiden en goed te keuren en binnen de ondernemingen, voor de voorbereiding van de herneming van de verkiezingsprocedure, en om een nieuwe kieskalender uit te werken. De minister herinnert er in dat verband aan dat er voor de betrokken partijen rechtszekerheid moet zijn, eveneens rekening houdend met de periode van occulte bescherming tegen ontslag van de kandidaten die worden voorgedragen ter vervanging van de oorspronkelijk voorgedragen kandidaten.

2. De Raad heeft de hem voorgelegde kwesties met de meeste aandacht onderzocht. Bij dat onderzoek heeft hij kunnen rekenen op de waardevolle medewerking en expertise van vertegenwoordigers van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO).

B. Standpunt van de Raad

De Raad stelt vast dat krachtens artikel 6 van de wet van 4 mei 2020 tot regeling van de opschorting van de procedure sociale verkiezingen van het jaar 2020 ingevolge de coronavirus COVID-19-pandemie, met het oog op de herneming van de socialeverkiezingsprocedure, op zijn advies een koninklijk besluit moet worden aangenomen ter regeling van:

- de einddatum van de opschorting van de socialeverkiezingsprocedure;
- de nieuwe verkiezingsperiode;
- de nadere regels voor de herneming van de kiesprocedure in elke onderneming.

In dit advies onderzoekt de Raad elk van die punten.

1. Einddatum van de opschorting van de socialeverkiezingsprocedure en nieuwe verkiezingsperiode

De Raad stelt vast dat overeenkomstig zijn advies nr. 2.160 artikel 5 van de voornoemde wet van 4 mei 2020 bepaalt dat de socialeverkiezingsprocedure wordt opgeschort vanaf de zesendertigste dag na de aanplakking van het bericht dat de datum van de verkiezingen aankondigt (X+36).

Bijgevolg valt de datum van het einde van de opschorting, en dus de datum van de daadwerkelijke herneming van de procedure, samen met de nieuwe dag X+36 in elke betrokken onderneming. Maar die vloeit voort uit de nieuwe verkiezingsperiode. De Raad bevestigt dus vooreerst het voorstel dat hij deed in zijn advies nr. 2.160 om die verkiezingsprocedure vast te leggen van 16 tot en met 29 november 2020.

Bijgevolg moet de dag van herneming in elke onderneming, overeenkomstig de eigen kieskalender, vastgelegd worden op de vierenvijftigste dag die de uitgestelde verkiezingsdatum voorafgaat. Aangezien dag Y (datum van de sociale verkiezingen) valt tussen 16 en 29 november 2020 is de eerst mogelijke dag van herneming doorgaans dus ten vroegste 23 september 2020. Volgens de Raad biedt dat de beste rechtszekerheid voor alle betrokken partijen.

2. Nadere regels voor de herneming van de kiesprocedure in elke onderneming

De Raad constateert dat de auteur van het op dag X aangeplakte bericht (artikel 14 van de wet van 4 december 2007 betreffende de sociale verkiezingen), namelijk het bestaande overlegorgaan of, bij ontstentenis van dat orgaan, de werkgever, in de ondernemingen de nieuwe dag Y (zie ook punt 1) zal moeten bepalen, alsook de nieuwe kieskalender en eventueel de nieuwe uurregeling voor de stemming.

a. Effectieve bepaling van dag Y

- 1) De Raad stelt vast dat volgens artikel 10 van de voornoemde wet van 4 mei 2020 de inlichtingen en beslissingen met betrekking tot de datum, en desgevallend de uurregeling van de verkiezingen, en met betrekking tot de kieskalender, worden aangepast overeenkomstig de nieuwe socialeverkiezingsperiode.

De Raad herinnert eraan dat hij in zijn advies nr. 2.160 (bijlage) aangeeft dat de ondernemingen op basis van de nieuwe verkiezingsperiode hun eigen nieuwe dag Y zullen vaststellen en dat zij een nieuwe kieskalender zullen opmaken, maar die nieuwe dag Y wordt niet vrij bepaald: hij volgt automatisch uit een logische inpassing van de oorspronkelijk gekozen dag Y of dagen Y in de nieuwe verkiezingsperiode.

Daaruit vloeit voort dat de datum waarop de sociale verkiezingen worden uitgesteld, overeenstemt, in de periode van 16 tot 29 november 2020, met het ogenblik waarop de oorspronkelijk vastgelegde datum van de sociale verkiezingen valt in de loop van de periode bedoeld in artikel 9 van de voornoemde wet van 4 december 2007 (m.a.w. de oorspronkelijke socialeverkiezingsperiode van 11 tot 24 mei 2020).

Bv. indien de oorspronkelijk vastgelegde socialeverkiezingsdag binnen een onderneming viel op de tweede woensdag binnen de oorspronkelijke verkiezingsperiode, moet de nieuwe socialeverkiezingsdag eveneens vallen op de tweede woensdag binnen de nieuwe verkiezingsperiode.

- 2) De Raad vindt evenwel dat dat automatisme geen ongewenste gevolgen met zich mag brengen.

Bijgevolg is hij van mening dat de bestaande overlegorganen de toelating kunnen krijgen om van dat principe van automatisme af te wijken door middel van een beslissing die in hun midden genomen is volgens de nadere regels die zijn opgenomen in het huishoudelijk reglement van die organen.

Bij ontstentenis van dat orgaan kan de werkgever daarentegen niet eenzijdig afwijken van dat automatisme.

- 3) Tevens stelt de Raad vast dat de verkiezingsprocedure in bepaalde ondernemingen vertraging had oplopen vóór de opschorting van de socialeverkiezingsprocedure. Voor die ondernemingen werd de socialeverkiezingsdag dus vastgelegd buiten de in artikel 9 van de voornoemde wet van 4 december 2007 vastgestelde periode (m.a.w. de oorspronkelijke socialeverkiezingsperiode van 11 tot 24 mei 2020).

Volgens de Raad zou voor die ondernemingen, en voor zover de oorspronkelijke dag X+36 ten laatste op de dag vóór de dag van de herneming van de socialeverkiezingsprocedure valt (dus uiterlijk op 22 september 2020) de in de verkiezingsprocedure opgelopen vertraging, ingehaald moet worden. Bijgevolg zouden de uitgestelde sociale verkiezingen in de loop van de periode van 16 november tot 29 november 2020 gehouden moeten worden. Bovendien zou de datum van de sociale verkiezingen voor die ondernemingen automatisch vastgesteld moet worden in de loop van de eerste week van die periode, op de weekday die overeenstemt met de oorspronkelijk voorziene weekday.

De Raad vindt evenwel dat die automatismen evenmin ongewenste gevolgen met zich mogen brengen. Bijgevolg is hij van mening dat de bestaande overlegorganen de toelating kunnen krijgen om van die voornoemde principes af te wijken door middel van een beslissing die in hun midden genomen is volgens de nadere regels die zijn opgenomen in het huishoudelijk reglement van die organen.

Bij ontstentenis van dat orgaan kan de werkgever daarentegen niet eenzijdig afwijken van dat automatisme.

- 4) De Raad wijst er verder op dat voor de ondernemingen die hun verkiezingsprocedure laattijdig hebben opgestart en wier nieuwe dag X+36 na 23 september 2020 valt, die procedure niet werd geschorst. In die gevallen moet geen nieuwe datum Y noch een nieuwe uurregeling noch een nieuwe kieskalender worden bepaald.
- 5) De Raad stelt voor dat de FOD WASO alle nodige uitleg over de voornoemde punten, met inbegrip van enkele praktische voorbeelden, verstrekt op zijn website op de pagina's over de sociale verkiezingen 2020 en op zijn webtoepassing die speciaal aan dat thema gewijd is.

b. Vaststelling van een eventueel nieuwe uurregeling voor de stemming

De Raad wijst erop dat het voornoemde principe van automatisme inhoudt dat de uurregeling van de sociale verkiezingen, zoals vastgelegd op dag X, in principe onveranderd blijft.

De Raad benadrukt evenwel dat de uurregeling voor de stemming rekening zou moeten houden met de gezondheidsmaatregelen in verband met de bestrijding en preventie van het coronavirus COVID-19 op de arbeidsplaatsen teneinde een volstrekt veilige stemming te verzekeren. Dit kan inderdaad betekenen dat het verloop van de stemming meer tijd zou kunnen vergen omwille van onder meer het bewaren van de fysieke afstand tussen de kiezers, de circulatieregels, het ontsmetten enz.

De Raad vindt bijgevolg dat door middel van een beslissing die in de bestaande organen genomen is volgens de nadere regels die zijn opgenomen in het huishoudelijk reglement van die organen, een nieuwe uurregeling kan worden vastgesteld, zonder dat het oorspronkelijke voorziene aantal uren voor de stemming ooit verminderd kan worden. De stemming moet tijdens de normale werkuren plaatsvinden (cf. artikel 49 van de voornoemde wet van 4 december 2007).

Ook voor ondernemingen zonder overlegorgaan kan de uurregeling eenzijdig door de werkgever aangepast worden, zonder dat het oorspronkelijke voorziene aantal uren voor de stemming ooit verminderd kan worden. De stemming moet tijdens de normale werkuren plaatsvinden (cf. artikel 49 van de voornoemde wet van 4 december 2007).

c. Vaststelling van een nieuwe kieskalender

Volgens de Raad moet in elke onderneming een nieuwe kieskalender worden vastgesteld, op basis van de nieuwe datum Y. Die nieuwe kalender zal de nieuwe data bevatten die voortvloeien uit de herneming van de procedure vanaf de nieuwe dag X+36.

d. Verplichting tot communicatie en aanplakking door het overlegorgaan of door de werkgever

De Raad herinnert eraan dat het overlegorgaan of, bij ontstentenis van zo'n orgaan, de werkgever onderworpen is aan een verplichting tot interne en externe communicatie over de dag(en) Y, de kieskalender en de uurregeling voor de stemming.

- 1) Wat de interne communicatie aan de werknemers betreft, zou het overlegorgaan of de werkgever volgens de Raad de nieuwe dag(en) Y, de eventuele nieuwe uurregeling en de aangepaste kieskalender moeten communiceren door middel van een nieuwe aanplakking, op dezelfde plaatsen als het bericht dat de initiële datum van de sociale verkiezingen aankondigde. Dat zou ten laatste 7 dagen voor de datum van de herneming van de socialeverkiezingsprocedure moeten gebeuren. Daardoor kunnen immers de nadere regels voor de herneming van de procedure kenbaar gemaakt worden alvorens die daadwerkelijk ingaat en dus voldoende op tijd.

Om makkelijker aan die verplichting tot aanplakking te kunnen voldoen, stelt de Raad voor dat de FOD WASO een model van verplicht formulier opmaakt, dat bij het koninklijk besluit wordt gevoegd. Dat model, dat beschikbaar zal zijn op de website van de FOD WASO en op de webtoepassing ervan, zal enkel de rubrieken bevatten in verband met de dag(en) Y, de kieskalender, de uurregeling voor de stemming en de nieuwe data die voortvloeien uit de verkiezingsprocedure vanaf de datum van herneming ervan. De aanplakking dient dus te gebeuren door middel van een document dat overeenstemt met dat verplicht model.

- 2) Wat de externe communicatie aan de representatieve werknemersorganisaties en eventueel de kaderleden betreft, moet hen volgens de Raad gelijktijdig dezelfde informatie als de informatie door middel van aanplakking aan de werknemers (zie punt 1) bezorgd worden, hetzij elektronisch via de speciaal daarvoor voorziene webtoepassing op de website van de FOD WASO, hetzij via verzending per post van een brief aan de hoofdzetel van die organisaties en de FOD WASO.
3. Voor de volledigheid wil de Raad erop wijzen dat de door het koninklijk besluit voorgeschreven verrichtingen die zijn uitgevoerd door de overlegorganen of de werkgever tijdens de periode van opschorting van de verkiezingsprocedure met het oog op de herneming van die procedure, uiteraard volstrekt geldig zijn.
4. Na te leven kalender met het oog op de aanneming van het koninklijk besluit

De Raad wijst erop dat de ondernemingen voldoende tijd moeten hebben tussen de publicatie van het koninklijk besluit en de datum van de herneming van de verkiezingsprocedure om zich zo goed mogelijk te kunnen organiseren: het overlegorgaan samenroepen, de nodige wijzigingen aannemen en communiceren enz.

De Raad benadrukt ook dat de periode van occulte bescherming tegen ontslag van de kandidaten die worden voorgedragen ter vervanging van de initieel voorgedragen kandidaten, half augustus 2020 ingaat indien de verkiezingsperiode wordt uitgesteld van 16 tot 29 november 2020.

Rekening houdend met die elementen vraagt de Raad dat het koninklijk besluit zo snel mogelijk en ten laatste half augustus 2020 wordt aangenomen en in werking treedt.

II. ANDERE KWESTIES IN HET KADER VAN DE SOCIALE VERKIEZINGEN 2020

De Raad is in kennis gesteld van kwesties in verband met bepaalde vakbondsopleidingen met het oog op de sociale verkiezingen en het elektronisch stemmen.

Hij heeft besloten die in dit advies te behandelen zodat de praktische kwesties die noodzakelijk zijn voor een goed verloop van de volgende sociale verkiezingen globaal aan bod komen.

A. Vakbondsopleidingen met het oog op de sociale verkiezingen

De Raad constateert dat krachtens bepaalde sectorale collectieve arbeidsovereenkomsten die voorzien in zeer precieze regels voor het bepalen van de kredieturen waarover werknemersvertegenwoordigers beschikken om opleidingen te volgen, die kredieten in mei 2020 aflopen in de aanvankelijk voorziene socialeverkiezingsperiode. In bepaalde sectoren konden die opleidingen evenwel niet georganiseerd worden als gevolg van de gezondheids crisis door het coronavirus COVID-19.

De Raad wijst erop dat die opleidingen de werknemersvertegenwoordigers de mogelijkheid bieden om alle procedures en stappen van de sociale verkiezingen goed te kennen en te begeleiden.

De Raad vestigt dus de aandacht op het houden van die opleidingen en de mogelijkheid voor de werknemersvertegenwoordigers om ze te volgen, eventueel door die kredieturen uit te stellen in verhouding tot het uitstel van de sociale verkiezingen.

B. Akkoorden over de elektronische stemming

De Raad stelt vast dat in de context van de gezondheids crisis door het coronavirus tal van ondernemingen die geen elektronische stemming op de aanvankelijke dag X voorzien hadden, ondanks alles die elektronische stemming willen opzetten om tegemoet te komen aan de huidige gezondheidsbekommernissen in verband met de COVID-19-crisis waarop ze in februari 2020 niet konden anticiperen.

De Raad is eveneens bezorgd om de naleving van de gezondheidsmaatregelen die getroffen zijn ter bestrijding van het coronavirus COVID-19. Hij wijst voorts op het belang van een grote deelname van de werknemers aan de verkiezingen, in het kader van de democratische oefening die de sociale verkiezingen uitmaken.

De Raad vraagt de wetgever om de gepaste bepalingen in de wet van 4 mei 2020 tot regeling van de opschorting van de procedure sociale verkiezingen van het jaar 2020 ingevolge de coronavirus COVID-19-pandemie te nemen zodat in de ondernemingen zo snel mogelijk na X+40 en ten laatste op X+56 nog geldig akkoorden gesloten kunnen worden met het oog op de organisatie van een elektronische stemming met alle representatieve werknemersorganisaties die kandidaten hebben voorgedragen voor de betrokken werknemerscategorie. De sociale partners wordt gevraagd om op ondernemingsniveau alle gepaste inrichtingsmogelijkheden te onderzoeken en uit te voeren om tegelijk aan beide in de vorige paragraaf vermelde bezorgdheden te voldoen. In geval van elektronische stemming moet voldaan worden aan de bestaande wettelijke conformiteitsvereisten.
